

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2025

asiantuntijakuuleminen 8.10.2024
Maa- ja metsätalousvaliokunta
asiantuntija: talousjohtaja Jutta Petäjä

Luonnonvarakeskuksen toimintamenot

- **Luken talousarviorahoitus (TAE-2025) vuodelle 2025 on 90,9 M€**, sisältäen Jokioisten (Minkiö) 4 M€ kertaluonteisen investointirahoituksen, 2,6 M€ EU-vastinrahoitusta ja 0,9 M€ Postdoc -rahoitusta
 - Vuonna 2023 44 % bruttomenoista rahoitettiin Luken toimintamenomomentin ulkopuolisella rahoituksella
 - Luken ulkopuolinen rahoitus oli vuonna 2015 39 M€ ja vuoden 2023 toteutuma oli 66,4 M€.
- Lukelle on kohdistettu **7,75 M€ määrärahaleikkaukset**, toteutuu vaiheittain vuosien 2025-2027 kehyksissä
 - 9 % leikkaus verrattuna vuoden 2024 talousarviorahoitukseen
 - Luken ensimmäisten vuosien aikana rahoitukseen kohdistui 25 % leikkaus (rahoituslakiuudistus, tuottavuusleikkaukset)
 - Lisäsopeuttamista aiheuttaa se, että hallitus on linjannut, että **uusiin tehtäviin ei osoiteta lähtökohtaisesti lisärahoitusta**.
 - Myös **toimitilavuokrien** vuosittaiset **indeksikorotukset** ja **yleisten palkankorotusten rahoitusosuus**, joka perustuu ulkopuolisen rahoituksen suhteelliseen osuuteen ao. momentilla.
- Talouden tasapainottamisen keskeiset toimenpiteet
 - **Ulkopuolisen rahoituksen vahvistaminen** edelleen
 - **Toiminnan fokusointi ja volyymimuutokset**, jotta viranomaistehtävät ja strategisesti tärkeä tutkimus voidaan turvata perusrahoituksen vähentyessä
 - Toiminnan **tehostaminen uusilla toimintatavoilla**
 - Toiminnallisten muutosten mahdollistama **henkilöstömitoituksen ja rakenteen muutos** ydinosaaminen turvaten
- Jotta merkittävät haasteet toiminnan ja talouden tasapainottamisessa on ratkaistavissa, tulisi **poliittisten rakkaiden tukea** virastojen/laitosten mahdollisuuksia toteuttaa organisaation ydintoimintaa turvaavien talouden tasapainottamista tukevien toimenpiteiden toimeenpano.

Tutkimusrahoituksen merkitys ja turvaaminen

- Politiikkatoimin tulisi edistää TKI-mallia, joka tukee **ylihallituskautista, haastelähtöistä ja ratkaisukeskeistä TKI-toimintaa**
- **Skaalautuvuutta perustutkimuksesta soveltavaan tutkimukseen**, jotta myös yritykset ja muut toimijat saadaan aktiivisesti mukaan.
- **Tutkimustiedon hyödyntäminen päätöksenteossa** painottaen yhteiskunnallista vaikuttavuutta ratkaisuisissa ja niiden soveltamisessa.
- **Uusia toimintamalleja**, joilla julkisen rahoituksen voidaan odottaa **vivuttavan yksityistä rahoitusta**.
- Suurten tutkimusrahoittajien (BF, SA, ministeriöt) yhteistyötä, jotta merkittäviä strategisten painopistealueiden **yhteiskunnallisia haasteita** voidaan ratkaista **ohjelmamuotoisella hanke- ja rahoitusmallilla**.
- Tutkimuslaitosten perusrahoituksen turvaaminen on tärkeää, jotta tutkimuslaitokset voivat **hakea kilpailtua rahoitusta** (omarahoitusosuus) ja **kehittää strategisia kyvykkyyksiä pitkäjänteisesti**.
- Lisäksi tarvitaan **pitkäjänteistä perusrahoituksen varmuutta päätöksentekoa tukevan tutkimuksen ja aikasarjojen keräämiseen tutkimuslaitoksissa**.

Maatalouden ja ruuantuotannon TKI-tarpeet

Suomalaisen maatalouden ja ruuantuotannon kehittämisen osalta seuraavassa on **kolme keskeisintä moniulotteista teemaa**, joissa Luke näkee selkeitä tutkimustarpeita:

1. Tuotannon kestävä tehostaminen monipuolisen keinovalikoiman avulla.

- Keinoja ovat mm. jalostustyö, etenkin kasvinjalostus uusia geeniteknologioiden mahdollisuuksia hyödyntäen, maaperän vesitalouden parantaminen, digitalisaatio ja maatalouden data-avaruuden toimintamallien kehittäminen, tuotantoeläinten hyvinvoinnin kehittäminen, uusien ruoantuotantoteknologioiden kehittäminen osana koko ruokajärjestelmää

2. Tuotantomuotojen alueellisen integroinnin vahvistaminen tukemaan kiertotalouden ratkaisujen käyttöönottoa.

- Alueellisten tuotantoekosysteemien kehittäminen, mm. toimintamallien kehittäminen energiatalouden ja ruoantuotannon paikalliselle yhteistyölle
- Huoltovarmuuden ja tuotannon monimuotoisuuden vahvistaminen – mm. tuotantopanosten kotimaisuusasteen kasvattaminen sekä eri tuotantoalojen tiivis yhteistyö resurssien käytössä

3. Ruoantuotannon markkinalähtöisyyden, arvonlisän sekä tukipolitiikan kehittäminen.

- Ruoantuotannon kehittäminen tukemaan niin kotimaan kysyntää kuin viennin tarpeita, viennissä selkeä panostus lisäarvotuotteisiin
- Maataloustukien kehittäminen selkeämmin tulosperusteisiksi -> mahdollisuus tehostaa tuotantoa kannattavasti (esim. heikkotuottoiset viljelymaat pois käytöstä, toteuttaa tehokkaita ilmastotoimia ja ehkäistä metsäkatoa Suomessa).

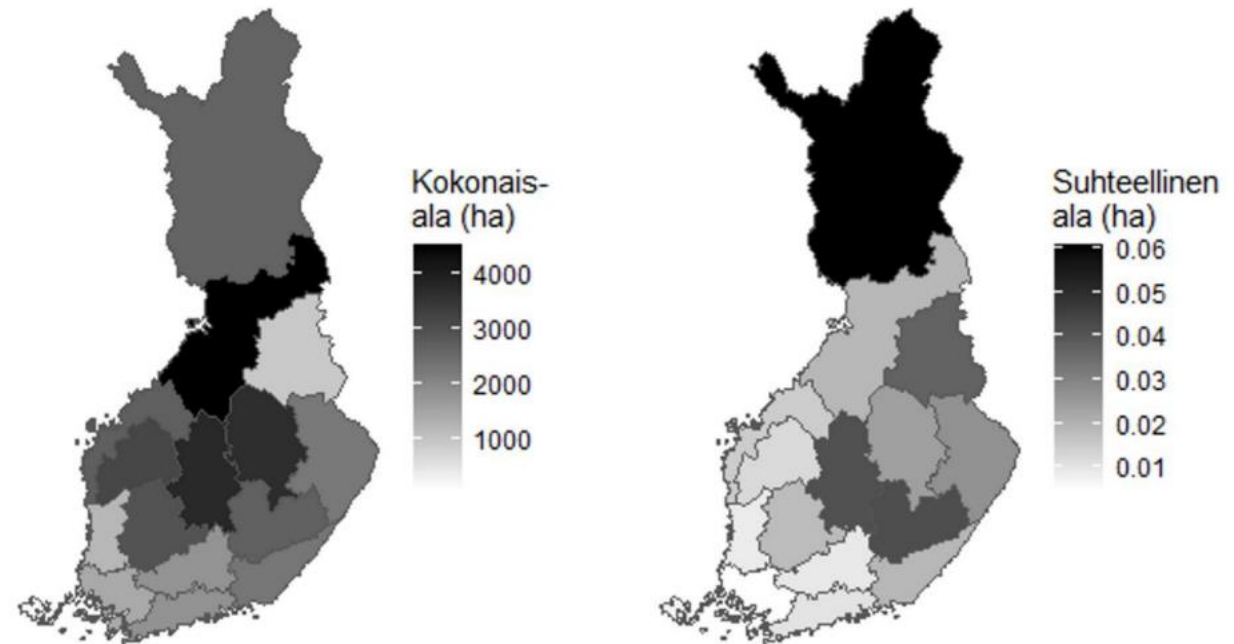
Luonnonvarakeskuksen julkaisemat visionääriset raportit **Luken Ruokavisio (2023)** sekä **Luken keskustelunavaus ruokasektorin arvonlisäyksen kasvattamisesta (2024)** kuvaavat tarkemmin yllä olevia mahdollisuuksia sekä niihin liittyviä TKI-tarpeita.

Myyntitulottomat tilat ja maataloustuet

- Ei myyntiä, ei maatilamatkailua eikä muuta myyntiä tarkastellulla 5-vuotisjaksolla 2016-2020): 3 200 tilaa (7 % tiloista, 38000 ha) (Niskanen ym. 2022)
- Ei maatalouden myyntituloja v. 2020: 13 100 tilaa, joista noin 10 000 kpl on vastaanottanut valtion tai muita tukia yhteensä noin 86 miljoonan euron edestä, eli 4,9 % maataloustukien kokonaissummasta. (Lång ym. 2023)
- Mitä vaikutuksia: hidastaa maatalouden muutosta, jäykistää peltomarkkinoita (käyttämättömät pellot päätyvät hitaammin myyntiin), ilmaston kannalta haitallisia turvepeltoja ylläpidetään pinta-alaan perustuvien tukien vuoksi.

→ Asiaa syytä selvittää tarkemmin

Kuva 8. Myyntitulottomien tilojen kokonaishehtaaramäärä ja hehtaaramäärä suhteessa alueen käytössä olevaan maatalousmaahan.